

мотиваційно-смысловими. Тому вони були виключені з подальшого аналізу. Порівняльний аналіз статистично значущих відмінностей інтернально-суб'єктної стратегії мотивації діяльності і стратегії ситуативного реагування підтвердив їх домінуючу роль у групах військовослужбовців із високою і низькою успішністю у військово-професійної діяльності. Як підтверджує теорія і практика, фахівці з низькою ефективністю військово-професійної діяльності найбільш схильні до деструкції розчарування в професії, а фахівці з високою ефективністю – ціннісно-смыслових деструкцій.

Професіоналізація військовослужбовців являє собою складний, безперервний динамічний процес, спрямований на високий рівень військово-професійних досягнень у ході виконання службово-бойових завдань через трансформацію та акумуляцію професійно-важливих якостей в індивідуалізовані стратегії військово-професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Барко В. І., Остапович В. П., Барко В. В. Шляхи оптимізації професійного психологічного відбору кандидатів на службу до Національній поліції України. *Право і безпека*. 2017. № 1 (64). С. 12–19.

Кісіль Зоряна Романівна,
заступник директора Інституту
управління, психології та безпеки
Львівського державного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних
наук, професор;

Лигун Ніна Вікторівна,
начальник відділу психологічного
забезпечення Департаменту персоналу
МВС України, кандидат психологічних
наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ КАДРІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Питання первинної професійної підготовки, підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, післядипломної освіти персоналу для Національної поліції України є вкрай актуальним. Адже, освіті, ще з часів Сократа, Платона і Аристотеля відводилася роль домінуючої детермінанти розвитку суспільства, якій притаманна соціальна

функція – готувати освічених людей, спроможних покращувати рівень та якість життя.

Нині вкрай важливою є проблема покращення професійно-психологічної підготовки кадрів Національної поліції України, враховуючи як суспільно-значиму спрямованість їх діяльності в частині забезпечення законності й правопорядку. Ризиконебезпечний і екстремальний характер їх діяльності, постійно зростаючий рівень складності умов і чинників, що супроводжують соціальні зміни ставить перед поліцейськими завдання – повсякчасного підвищення рівня професіоналізму, вироблення практичних навичок та умінь та застосування їх у практичній діяльності.

Новий етап реформування МВС України розпочато з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію». Реалізація даного етапу неможлива без урахування готовності поліцейських до несення служби в практичних підрозділах та їх рівня кваліфікаційного навчання, що в свою чергу, передбачає і відповідні зміни у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання.

На сьогодні для розвитку Української держави важливим є чітка побудова цілей, форм та методів національної освіти загалом і систем професійного навчання поліцейських, зокрема. Як свідчить досвід, в суспільстві мала місце концепція «освіта на все життя». Реалії сьогодення дають нам підставу стверджувати про зміну парадигми освіти, що в свою чергу вимагає зміни формулювання «освіта на все життя» на нове «освіта через усе життя».

Завдання, які покладені на Національну поліцію, а саме: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1, ст. 2] потребують від працівників Національної поліції постійної професіоналізації, а також запровадження сучасних технологій їх підготовки.

Нажаль, нині в системі відомчої освіти існують певні проблеми, які слід вирішувати негайно, а саме: використання науково-педагогічними працівниками застарілих методів викладання, неякісний відбір абітурієнтів до вступу у ВНЗ МВС

України, неготовність випускників до виконання покладених на них обов'язків, низький зворотній зв'язкою між комплектуючими підрозділами та закладами освіти та ін.

Тому, перед МВС України стоїть вкрай важливе питання в частині пошуку найоптимальніших шляхів покращення діяльності правоохоронних органів та якості підготовки поліцейських нової генерації. Априорі, якість підготовки працівників Національної поліції залежить від багатьох детермінант, серед яких домінуючими є: узагальнення наукових розвідок учених-поліцейстів та вивчення передового зарубіжного досвіду у цій царині.

В Законі України «Про Національну поліцію» зазначено, що поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави (ст. 6), що відповідає стандартам правоохоронної діяльності усіх провідних європейських країн. Європейський вибір України вимагає: змінити вектор діяльності правоохоронних органів з репресивно-каральної на обслуговуючу функцію; провести демілітаризацію; реалізовувати політичну нейтральність (ст. 10); здійснювати свою діяльність у форматі відкритості і прозорості (ст. 9); взаємодіяти з населенням на засадах партнерства (принцип «community policing») (ст. 11) [1].

Ми вважаємо, що під час реалізації реформування освіти у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання потрібно опиратися на досвід країн у яких успішно функціонує поліцейська система. Проте нам не потрібно хвилюватися про розбіжність у культурних, політичних, правових традиціях, менталітету, позаяк, поліцейські в європейських країнах та США вирішуються ті самі проблеми в частині надання поліцейських послуг у забезпеченні публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; сучасним викликам і загрозам, злочинам терористичного й транснаціонального характеру, не часто об'єднуючи зусилля на міждержавному рівні.

Важливо зазначити й те, що запозичення зарубіжного досвіду, застосування єдиних уніфікованих стандартів поліцейської підготовки є вкрай необхідним для імплементації його у вітчизняний досвід. Адже, реформи поліцейської

діяльності, як правило, проводили в контексті реалізації адміністративної реформи державного управління.

В Європі зважаючи на різні макро- і мікросоціальні детермінанти сформувалися різні моделі підготовки поліцейської освіти, а саме:

- французька, яка у своїй концепції використовує централізований принцип управління освітою. Навчання поліцейського за французькою моделлю підготовки триває – 4,5 років;

- британська, яка у своїй концепції використовує децентралізований принцип управління освітою. Даній системі характерно надання поліцейському тільки вузької спеціалізації;

- німецька, суть якої полягає у призначенні на вищу посаду тільки тих хто пройшов практику й підвищив рівень кваліфікації. Тривалість навчання на всіх трьох рівнях в загальному триває – 7,5 років [2].

Сама підготовка поліцейських у відомчих навчальних закладах країн Євросоюзу проводиться на трьох рівнях. Так, *на першому рівні* майбутні поліцейські отримують знання із «загального, спеціалізованого та завершальних курсів», після чого складають іспити на заміщення вакантної посади молодшого складу поліції. Випускники першого рівня отримують атестат про середню поліцейську освіту; *на другому рівні*, підготовка поліцейських провадиться у вищих школах поліції, по завершенні якої випускники отримують диплом про вищу поліцейську освіту, який надає їм право обіймати посади середнього складу поліції; *на третьому рівні*, здійснюється підготовка старшого складу поліції в провідній поліцейській академії з видачою сертифіката про вищу поліцейську управлінську освіту.

Аналізуючи досвід країн Європейського Союзу, в частині підготовки поліцейських кадрів, дає нам підстави стверджувати про певні позитивні аспекти, які б можна було би запозичити і МВС України. Так, випускники поліцейських закладів освіти першого і другого рівнів отримують освіту, що еквівалентна до відповідної освіти цивільних вишів. Важливо зазначити, що на усіх трьох рівнях у поліцейських закладах держав Європи освітній процес організовується відповідно до вимог Болонського процесу, що дає змогу випускникам займати

посаду поліцейського у всіх країнах Євросоюзу або в себе на батьківщині, а також займати посади в цивільних структурах.

Професіоналізм поліцейських досягається не лишень під час навчання у фахових навчальних закладах, а й за рахунок постійного вдосконалення професійної майстерності впродовж всієї діяльності на посаді поліцейського. Зарубіжний досвід підготовки поліцейських дає нам підставу стверджувати про те, що поліцейські дотримуються концепції освіти – освіта протягом всього життя, позаяк від того залежить їх кар’єрне зростання, присвоєння чергових спеціальних звань, грошове забезпечення, соціальний захист та інш.

Новим поштовхом для покращення діяльності поліції у багатьох країнах ЄС є реалізація синтезованої моделі тактики боротьби зі злочинністю та участі громадськості у цій діяльності, котра носить назву – Community Policing. Ця модель передбачає зміну вектору діяльності поліції з репресивної на проактивну, шляхом надання населенню соціальних послуг поліцейського піклування, що в свою чергу підвищує рівень довіри населення до поліції.

Цікавим і слушним є американський досвід підготовки персоналу поліції – на посади поліцейських призначають осіб, які здобули відповідний освітній ступінь. Позаяк, у відомчих навчальних закладах США здійснюється лише професійна підготовка поліцейського, тому вона не вважається дипломованою. Для здобуття вищої освіти в США потрібно вступати в університети й коледжі, котрі не є складовою поліцейської системи (схожу модель сьогодні реалізовано в Грузії).

Варто зауважити, що для всіх розглянутих нами освітніх систем підготовки поліцейських притаманно: *по-перше*, високий професіоналізм інструкторів та педагогів; *по-друге*, домінування дисциплін практичного спрямування та використання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання; *по-третє*, належний рівень матеріально-технічної бази поліцейських освітніх закладів; *по-четверте*, освітній процес побудований таким чином, що майбутні поліцейські отримують належні знання і практичні навички щодо реалізації покладених на них завдань (accomplishments and skills); *по-п’яте*, використання полігонів, які сприяють засвоєнню навичок використання заходів примусу (experiential learning); *по-шосте*, неухильний контроль за засвоєнням матеріалу.

Отже, проаналізувавши зарубіжний досвід підготовки поліцейських можна стверджувати, що існує безліч альтернатив для реформування освітньої діяльності в закладах освіти із специфічними умовами навчання. До першочергових заходів, на думку автора, слід віднести:

1. Розроблення сучасної концепції реформування системи професійної підготовки кадрів для Національної поліції України;

2. Прийняття Законів України «Про реформування системи освіти МВС України та підвищення якості підготовки поліцейських», «Про відомчу систему професійного навчання поліцейських у ВНЗ МВС України»;

3. Активізувати процеси сертифікації Національної поліції України щодо надання освітянських послуг відповідно до вимог системи ISQ 9000.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. Черней В. В. Актуальні проблеми реформування системи освіти МВС України в контексті європейських стандартів / В. В. Черней // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 4. – С. 3–16.

Козира Петро Володимирович,
доцент кафедри практичної психології
Інституту управління, психології
та безпеки Львівського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук

ТЕОРІЯ ТА РЕАЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Більшість учнів старших класів загальноосвітньої школи, після завершення навчання задумуються над вступом до вищого навчального закладу для здобуття вищої освіти, що, як у тенденціях минулого століття так і теперішнього, диктує людині українське суспільство, з урахуванням того, що випускник може жодного разу не скористатися отриманим фахом...